

Per la igualtat. Una lluita amb els homes, no contra

La història política i social del feminisme a València entre 1969 i 1981 que en este llibre es conta, sorgix d'un contrast entre cultures i mentalitats. És el salt des de l'exili francès a la nostra societat dels seixanta, on les dones encara eren ciutadanes de segona.

LUCHANDO POR LA LIBERACIÓN DE LA MUJER.
VALENCIA, 1969-1981

ROSALÍA SENDER BEGUÉ
196 PÀGINES

PUV, VALÈNCIA, 2006

Quan Rosalía Sender va arribar a València el 1967 no hi quedava ni ombra dels avenços aconseguits durant la Segona República per a l'emancipació de la dona, i la societat que l'esperava era ben distinta de la de França, on havia viscut els anys d'exili amb la seua família. Va ser este xoc el que li va fer prendre consciència de la necessitat d'una lluita feminista organitzada, paral·lela a les reivindicacions polítiques antifranquistes, que havia de concebre's, no contra els homes, sinó fent-los còmplices de les nostres demandes: llibertat, igualtat, respecte, participació en l'esfera pública...

Crònica d'un preàmbul de molts canvis, l'experiència de l'autora se centra en els últims anys del franquisme i les alenades sociopolítiques encara clandestines del Moviment Democràtic de Dones del País Valencià (MDD). Per això, en este segon llibre –l'anterior va ser *Nos quitaton la miel. Memorias de*

una luchadora antifranquista (PUV)—, hi trobem de nou el relat d'una dona compromesa amb l'antifranquisme i les idees marxistes, però el protagonisme el pren l'anàlisi detallada d'uns anys d'intensa activitat feminista a casa nostra. Sota la mirada d'una dona decidia a obrir els ulls a moltes altres dones, este volum de memòries i records (són molt interessants els documents gràfics), recull l'esforç de moltes companyes dones que van prendre consciència de la injustícia envers elles per part d'un món dominat pels homes i que van començar a organitzar-se, a reunir-se, a viatjar, a llegir i a escoltar a unes altres dones. En definitiva, a dir no a la desigualtat.

Rosalía ens diu que aquelles dones que va trobar a València —moltes d'elles companyes dels seus camarades de partit i sindicat— «no podían elegir libremente sus patrones de actuación y su destino estaba fijado socialmente antes de su nacimiento, por lo que no tenían más remedio que intentar realizarse dentro del único papel que se les admitía y al no poseer otro, lo defendían, puesto que así se sentían útiles». Així de cru ho pinta l'autora, si bé no era per menys, perquè «sin que fueran conscientes resultaban ser las conservadoras de esas costumbres y de la so-

ciudad que las oprimía y anulaba como individuos de primera clase».

Com ella mateixa ens conta, Rosalía Sender «había llegado a una posición feminista gracias a las vivencias propias, y al observar de forma crítica la situación que me rodeaba». En canvi, anà molt més lluny de l'observació, ja que durant uns temps l'autora va buscar, investigar i es va (in)formar sense treva en llibres d'història, economia, sociologia i filosofia relacionats amb la dona. Fins a tal punt, que en pocs anys va arribar a reunir una biblioteca especialitzada de referència, insòlita en aquells dies de censura i repressió.

Ara bé, calia fer el salt dels llibres a un camp d'acció més directe: les fàbriques, els tallers, el camp, les oficines, els centres de treball, els barris, els centres culturals, les escoles universitàries. L'activisme i la dinamització feminista i política havien d'arribar a tots els racons. I va ser aquella combativitat el que la va animar a «concienciar a las mujeres sobre luchar juntos (amb els homes) para transformar la sociedad que nos discriminaba».

Lourdes Toledo